

Ιστορία που αδικείται αλλά δεν ακυρώνεται Η εξέγερση της γλυκείας χώρας Κύπρου δεν είναι αναλώσιμη

Για την Ιστορία ως στυγνή (και στεγνή) αποταμίευση συμβάντων, εκείνο που έχει σημασία, είναι βασικά το αποτέλεσμα. Γιατί αυτό αποβαίνει τελικά το προσδιοριστικό μέτρο των αποφάσεων και η πρωθύστερη αποτίμηση των ευθυνών.

Κι εκείνων που τις παίρνουν και αυτών που τις ενεργοποιούν.

Για την Ιστορία όμως ως ουσιαστικότερο και κυρίως διαχρονικότερο γίγνεσθαι, και χωρίς να παροράται το αποτέλεσμα-γιατί αυτό εξάλλου είναι το καθαυτό ζητούμενο-υπάρχει και το επέκεινα μέτρο. Καθώς, η μεν κατάληξη μπορεί ν' αδικεί τις αποφάσεις. Αλλά ο σκοπός να δικαιώνει πρακτικές αντιστάσεων. Και το πνεύμα του να αιτιολογεί παρακάμψεις ισοζυγίων και υπερβάσεις μεγεθών.

Εξάλλου, στο εύρος της Ιστορίας, τι μπορεί να θεωρηθεί με βεβαιότητα τελικό αποτέλεσμα; Σε ποιο βάθος χρόνου συντελείται ο επίλογος; Και με ποιες μάλιστα πιστοποιήσεις αμετακλήτων διαμορφώσεων; Εκτός και αν μιλάμε για το τέλος της ίδιας της Ιστορίας. Με ό,τι αυτό σημαίνει.

Να μη το πάμε όμως μακριά. Καθώς στην προκειμένη περίπτωση του κυπριακού απελευθερωτικού αγώνα και των στοιχείων που τον προσδιορίζουν ως φάσεις που απέρρευσαν ως αποτέλεσμα, έχουμε μια ουσιαστι-

---

* ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΤΕΤΡΑΔΙΩΝ

Ο Α. Λυκαύγης είναι Σύμβουλος Επικοινωνίας της Κύπρου στην Ελλάδα.

κά πολυαίωνα και κυρίως αδυσώπητη μάχη της πείσμονος Ιστορίας, με την στυγνή Γεωγραφία.

Με την δεύτερη να υπερέχει, επιβάλλοντας με δεδομένες δυναμικές, τετελεσμένες πραγματικότητες και αναπαράγοντας διαλεκτικές στρεβλώσεις. Και την πρώτη να υποκύπτει έστω και ανθιστάμενη. Εκεί που πέραν των αποστάσεων, επενεργούν στρατηγικές διαπλοκές και συνεργούν συντελεστές μείζονος ανισοσθένειας.

Αυτό που σηματοδοτεί εφέτος ο Κυπριακός Ελληνισμός ως πεντηκοστή επέτειο της ένοπλης απελευθερωτικής του εγέρσεως, δεν είναι παρά ένας και οπωσδήποτε κορυφαίος δείκτης ευρύτερων ενεργών και συνήθως παθητικών αντιστάσεων, που σηματοδοτούν την σύνολη σχεδόν ιστορική του διαδρομή. Στην οποία περισεύουν αιώνες υποδουλώσεων και καταναγκασμού. Και στην οποία σπανίζουν μικρά διαλείμματα ελεύθερου βίου. Με μοναδική όμως και αξιοσημείωτη συντεταγμένη, το περίπου ιστορικά περιεργό γεγονός: Να διατηρήσει αλώβητους βασικούς κώδικες της εθνικής του καταγωγής. Και αχέραιους τους θεμελιώδεις πυλώνες της πολιτιστικής του ταυτότητας. Με τρόπο και σε βαθμό, που να μην εναρμονίζονται λογικά με την ιστορική πορεία και περιπέτεια. Ως μη αναλώσιμα στοιχεία και διαχρονικές συντεταγμένες.

Αυτό εξάλλου ως δυναμική αυτοαντιλήψεως-που οφείλεται στην αδιάλειπτη αντίστασή του στην εξωτερική βία και τον καταναγκασμό-βρίσκεται πίσω από αυτό που συνέβηκε την Άνοιξη του 1955. Και που δεν ήτο παρά η διαλεκτική ανάταξη όλων αυτών των καταπιεσμένων εθνικών συνδρόμων και η εκρηκτική αποδέσμευση συσσωρευμένου πάθους. Όχι τυχαία. Κάθε άλλο. Καθώς αυτό που έγινε:

1. Αποτέλεσε συνειδητή επιλογή οργανωμένης επαναστατικής ενέργειας και όχι αυθόρμητη εξέγερση. Ως διαλεκτικό ουσιαστικά παράγωγο της μεταπολεμικής αδικίας που συνετελέσθη, για όσους ενώ έδωσαν το άπαν σ' έναν αγώνα ελευθερίας όλων, τελικά εισέπραξαν το αντίθετο από αυτό για το οποίο η πολυαίμακτη μάχη εδόθη.

2. Εντάσσεται στην αλυσίδα των απελευθερωτικών κινημάτων. Τα οποία και ανεδύθησαν με βιαιότητα, σ' ένα ευρύτατο τόξο αντιαποικιακών εξεγέρσεων, από λαούς που αφυπνίστησαν και που συνέκλιναν στο κοινό αίτημα της αυτοδιαθέσεως, όπως αυτό απέρρευσε από σύνθετες δυναμικές.

Εάν υπάρχει κάποια ειδοποιός διαφορά σε ό,τι αφορά την κυπριακή περίπτωση, αυτή επικεντρώνεται στην ερμηνεία της αυτοδιαθέσεως, ή την μετάφρασή της σε τελικό σκοπό. Καθώς ο Κυπριακός Ελληνισμός, είχε προαποφασίσει στην ολότητά του, Ένωση με τον βασικό εθνικό κορμό.

Και καθώς ο ελεύθερος Ελληνισμός στην κρατική του έκφραση, συνυιοθέτησε την αλυτρωτική αυτή απόφαση, ενισχύοντας τις επαναστατικές πρακτικές, όπως πέντε χρόνια μετά το ιστορικό ενωτικό δημοψήφισμα του 1950, διεμορφώθησαν με την κήρυξη του ένοπλου αγώνα της ΕΟΚΑ.

Μπορεί μεν αυτός ο αγώνας να μη συνέτριψε την βρετανική αυτοκρατορία, όπως οι ρητορικές της λαϊκής αντιλήψεως ήθελαν. Μπορεί. Αλλά η ραγδαίως περιστελλόμενη αποικιακή δύναμη της ήδη συρρικνωμένης Αλβιώνος, εδέχθη κρίσιμα πλήγματα. Και ταπεινώθηκε όταν είδε την αδιστακτότητα της χαλυδίνου ισχύος της, να μη μπορεί να επιβληθεί σ' αυτό τον άνεμο που εσάρωνε το στρατοκρατούμενο νησί της Αφροδίτης. Κάτι για το οποίο μέχρι σήμερα δεν συγχώρησε ποτέ την Κύπρο και τον Ελληνισμό της το βρετανικό κατεστημένο.

Αυτό λοιπόν που συνέβηκε και όπως και αν αποτιμηθεί τελικά, είτε ως μέγεθος θυσιών, είτε ως μεγαλείο αγωνιστικής ανατάξεως-με πράξεις που συνάπτουν αυτό τον χώρο και τον κόσμο του ευθέως με τις πρωτογενείς καταβολές του-διεκδικεί χωρίς καμιά δυσκολία ισόβαθμη θέση μεταξύ και ομοιοτύπων σελίδων ελληνικής ιστορικής αναφοράς. Και όχι μόνον, αλλά και ομοειδών απελευθερωτικών αγώνων στην ευρύτερη περιοχή. Και για όσους η μνήμη δεν έχει σοβαρά ελλείμματα, ο Κυπριακός Αγώνας ενέπνευσε άλλους. Και συνέδραμε την αντιαποικιακή πάλη λαών της Αφρικής. Αποβαίνοντας σημείο αναφοράς και μοντέλο επαναστατικής πρακτικής.

Ούτε ακριβώς το τέλος που η ανισοσθένεια και οι εκβιασμοί επέβαλαν ως δοτόν συμβιβασμό-με την εμπλοκή του τουρκικού παράγοντος-ούτε και όσα τα ελληνικά λάθη και κυρίως η αισχρότερη συνωμοσία και τελικά η εσχάτη προδοσία των επιόρκων σε Αθήνα και Λευκωσία, μπορούν ν' αλλοιώσουν την ποιότητα και ν' αναιρέσουν ως ιστορική πράξη τον αγώνα του Κυπριακού Ελληνισμού. Έστω και αν οι σκοποί του παροπλίσθησαν από τις ερπύστριες της προδοσίας και κρεουργήθηκαν από τις λόγχες εκείνων που έδρεψαν σχεδόν αμαχητί τους καρπούς του συνωμοτικού παιγνίου.